

Motion till riksdagen

1988/89:U525

av Inger Koch (m)

Afghanistan

Sovjetunionens invasion i Afghanistan för nio år sedan blev början på ett skoningslöst terrorkrig mot det afghanska folket. Mer än fem miljoner afghaner, d.v.s. var tredje afghan, har på grund av kriget tvingats fly från sitt hemland, främst till Pakistan och Iran. Ytterligare mellan en och två miljoner afghaner befinner sig på flykt inne i Afghanistan.

Över en miljon afghaner har dödats, sårats och invalidiserats. Hundratusentals hem har slagits i spillror, miljoner bomber och granater har lemläst och dödat en försvarslös befolkning.

Till detta kommer sovjettruppernas utplacering av minor på den afghanska landsbygdens åkrar och stigar. Enligt beräkningar har mellan tre och fem miljoner minor placerats ut. Dessa dödar eller lemlästar den civila befolkningen på ett grymt sätt.

Afghanistan är nu utmattat efter allt det lidande som landet och dess invånare fått utstå och som tyvärr ännu inte upphört.

Undertecknandet av Genève-avtalet i april 1988, där bland annat Sovjetunionen förbundit sig att alla sovjetiska trupper skall ha lämnat Afghanistan den 15 februari 1989, är ett första steg på vägen till fred och oberoende för det afghanska folket.

Avtalet innehåller tyvärr inte någon överenskommelse om ett eldupphör och den afghanska motståndsrörelsen tilläts inte närvara vid fredsförhandlingarna.

Det ofullständiga avtalet har lett till att striderna mellan gerillan och de sovjetiska trupperna fortsatt med oförminskad styrka i vissa delar av landet trots att Sovjetunionen dragit tillbaka över hälften av sina trupper. De sovjetiska styrkorna har också efter avtalets undertecknande satt in nya bombplan av typ Backfire tillsammans med avancerade jakt- och attackplan samt långskjutande robotar.

De fortsatta attackerna står i strid mot det löfte Sovjetunionen gav under toppmötet i Washington för ett år sedan. Enligt detta skulle Sovjetunionen upphöra med fientligheterna i Afghanistan. Dessa flygattacker uppmuntrar knappast gerillan att lämna de sovjetiska trupperna i fred under deras tillbakadragande från Afghanistan.

Så sent som i december förra året gjorde Gorbatjov ett uttalande med anledning av sitt besök i USA, där han bl.a. föreslog att ett samtidigt stopp för alla vapensändningar till Afghanistan skulle ske, att en fredsbevarande styrka från FN skulle skickas till landet för att övervaka regimskiftet och att en stor internationell konferens i FN-regi skulle hållas, som skulle syfta till ett neutralt och demilitariserat Afghanistan.

Dessa förslag väckte förhoppningen, att ännu ett steg hade tagits på vägen mot en fredlig lösning i Afghanistan.

Tyvärr kan vi nu i januari läsa, att den officiella nyhetsbyrån Tass rapporterar, att den sovjetiska utrikesministern Edvard Sjevardnadze har lovat den sovjetstödda kommunistiska regeringen i Afghanistan under ledning av Najibullah fortsatt "stöd av alla slag". Sjevardnadze gjorde detta uttalande under ett möte med Najibullah.

Uttalandet kan tolkas så att regimen i Kabul kan lita på fortsatt militärt stöd även efter det att de sovjetiska trupperna har dragit sig tillbaka från landet.

Samtal förs nu också mellan de afghanska gerillaledarna och en sovjet-delegation. Även om dessa samtal hittills inte lett till några konkreta resultat eller överenskommelser, kan de ändå vara ytterligare steg mot en fredlig lösning.

Det är nu viktigt, att Sverige i FN och övriga internationella fora hävdar det afghanska folkets rätt till självbestämmande och uttalar sitt fulla stöd för en demokratisk utveckling i landet utan inblandning av Sovjetunionen. Sverige bör i FN driva frågan om det afghanska folkets rätt att i fria val själv få avgöra sitt eget lands framtid och tillsätta en regering som har befolkningens fulla förtroende och stöd.

Situationen för de miljontals flyktingarna är fortfarande oviss. I och med att vissa delar av Afghanistan nu är befriade från både sovjet- och kabultrupper, har en del av de flyktinggrupper inom landet, som flytt från landsbygden in till de större städerna, nu börjat återvända till sina hembyar. Detta gäller framför allt i Panjshir-dalen.

Det är min förhoppning, att även de stora flyktinggrupperna i Pakistan och Iran så småningom skall kunna återvända till sitt land och påbörja den mödosamma uppbyggnaden.

Sovjet har lämnat efter sig ett sönderslaget och förött land. Hus, byar och städer ligger i ruiner. Jordbruket är till stora delar förstört, träd nedhugna, boskap dödad, vägar och broar söndertrasade och bevattningskanaler sprängda. Hälsosituationen har försämrats kraftigt och barnadödligheten är skrämmande hög.

Afghanistans jord är dessutom, som tidigare nämnts, översållad av svårupptäckta minor. Risken finns att människor i decennier kommer att dödas av briserande minor. Dessa utgör nu ett av de största hindren för att flyktingarna skall kunna återvända till sin hembygd. Här bör Sverige genom påtryckningar i FN medverka till att en minröjning snarast kan genomföras så effektivt som möjligt.

Sverige bör även i fortsättningen på alla sätt hjälpa till med återuppbyggnaden av Afghanistan och avsätta medel för detta. Dessa medel bör i första hand kanaliseras genom de frivilliga organisationerna såsom Lutherhjälpen, Röda korset och inte minst Svenska Afghanistankommittén, som via sitt kontor i Peshawar och genom sin stora kännedom om förhållandena i Afghanistan utträttar ett mycket förtjänstfullt arbete inom flera olika områden. Detta kan ske inom ramen för anslaget till enskilda organisationer och inom katastrofanslaget.

Ett av de mer angelägna områdena är hjälp till att ge Afghanistans barn en möjlighet till ordnad skolgång. Risken är annars stor, att en hel generation växer upp till analfabeter på grund av alla krigsåren. Enligt uppgift förser Svenska Afghanistankommittén nu cirka 56 000 barn med böcker och skolmaterial inne i Afghanistan.

Mot. 1988/89
U525

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att Sverige i FN verkar för det afghanska folkets rätt till fria val.

Stockholm den 23 januari 1989

Inger Koch (m)